

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2003-1-99 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 05-40/553-134
Karar Tarihi : 17.6.2005

10

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Tuncay SONGÖR, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rıfki ÜNAL,
Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M.Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN
Mehmet Akif ERSİN

B. RAPORTÖRLER: Hasan Hüseyin ÜNLÜ, Salim AYDEMİR

20

C. BAŞVURUDA BULUNAN : - Soda Sanayii A.Ş.

D. TARAFLAR : - Soda Sanayii A.Ş.
İş Kuleleri, Kule 3
34330, 4. Levent - İstanbul

- Soda Sanayii A.Ş. bayileri

30

E.DOSYA KONUSU: Soda Sanayii A.Ş.'nin bayileri ile imzalamış olduğu anlaşmalara menfi tespit belgesi verilmesi/muafiyet tanınması talebi.

F. DOSYA EVRELERİ: Çeşitli tarihlerde Kurum kayıtlarına giren ve en son 7.6.2005 tarih, 3922 sayılı yazı ile eksiklikleri tamamlanan başvuru üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4, 5 ve 8. maddeleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 13.6.2005 tarih, 2003-1-99/MM-05-HHÜ sayılı Muafiyet Raporu, 15.6.2005 tarih, REK.0.05.00.00-130/129 sayılı Başkanlık önergesi ile 05-40 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda;

40

- Soda Sanayii A.Ş. ile yeniden satıcılar arasında imzalanan "Hafif Soda Yetkili Satıcılık Sözleşmesi" ve "Deri Kimyasalları Yetkili Satıcılık Sözleşmesi"nin, 3. maddesi ve 4. maddesinin 3., 4. ve 5. paragraflarında yer alan, yetkili satıcılar üzerine doğrudan ya da dolaylı olarak rekabet etmeme yükümlülüğü getiren hükümleri nedeniyle menfi tespit belgesi verilemeyeceği,
- Söz konusu sözleşmelerin, 2002/2 sayılı Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında olduğu

ifade edilmektedir.

50 H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İlgili Pazar

H.1.1. İlgili Ürün Pazarı

İlgili başvuruların konusunu; hafif soda ve deri kimyasalları oluşturmaktadır. Hafif soda; esas bileşimi sodyum karbonat (Na_2CO_3) olan, beyaz, toz halinde ve suda kolayca çözünebilen kimyevi bir maddedir. Cam, tekstil, deterjan, kimya sanayi ve deri sanayi gibi birçok sektörde kullanılmaktadır. Deri kimyasalları ise deri tabaklama işlemlerinde kullanılan krom bazlı kimyasal ürünlerdir. İşbu karar kapsamında, söz konusu ürünlere ilişkin ayrıntılı bir değerlendirme yapmaya gerek bulunmayıp, ilgili ürün pazarı “hafif soda” ve “deri kimyasalları” olarak tanımlanmıştır.

H.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Bildirime konu sözleşmelerde yer alan ürünlerin, pazar koşulları bakımından ülkenin tamamında homojen özelliklere sahip olması, bölgesel nitelik taşıması nedeniyle herhangi bir bölgesel coğrafi pazar söz konusu değildir. Bu nedenle ilgili coğrafi pazar, “Türkiye Cumhuriyeti Sınırları” olarak değerlendirilmiştir.

H.2. Değerlendirme

Rekabet Kurulu'nun 18.10.2002 tarih, 02-63/799-M sayılı kararı uyarınca Soda Sanayii A.Ş.'ye gönderilen 18.4.2003 tarih, 888 sayılı yazıyla; Rekabet Kurumu'na 1998, 2000 ve en son 2002 yıllarında yapılan başvurulara konu sözleşmelerin yürürlükte olup olmadığı sorulmuştur. Söz konusu yazıya cevaben, Kurum kayıtlarına 16.5.2003 tarih, 2171 sayı ile giren yazıda; daha önce bildirilen sözleşmelerden, Kurum kayıtlarına 15.5.1998 tarih, 1300 sayı ile intikal eden, Camsar Sanayi Ara Malları Pazarlama A.Ş.¹ ile yetkili satıcıları arasında imzalanan “Hafif Soda Yetkili Satıcılık Sözleşmesi” ve 22.3.2002 tarih, 1332 sayı ile intikal eden, Soda Sanayii A.Ş. ile yetkili satıcıları arasında imzalanan “Deri Kimyasalları Yetkili Satıcılık Sözleşmesi”nin yürürlükte olduğu, diğerlerinin ise yürürlükten kalktığı bildirilmiş, yürürlükte olan sözleşmenin de 2002/2 sayılı Tebliğ çerçevesinde yeniden inceleneceği ve Tebliğ'e aykırılıkların bulunması halinde bu aykırılıkların giderileceği ifade edilmiştir.

90 Müteakiben, Kurum kayıtlarına 16.7.2003 tarih, 3231 sayı ile intikal eden yazıyla; “Hafif Soda Yetkili Satıcılık Sözleşmesi” ve “Deri Kimyasalları Yetkili Satıcılık Sözleşmesi”nin değiştirilerek uygulanmaya başlandığı belirtilerek, ilgili sözleşme metinleri (imzasız olarak) yazı ekinde sunulmuş ve bunların;

¹ Rekabet Kurumu kayıtlarına 25.10.2000 tarih, 4424 sayı ile intikal eden yazıda, Camsar Sanayi Ara Malları Pazarlama A.Ş. tarafından yürütülen faaliyetlerin 1.10.2000 tarihinden itibaren Soda Sanayii A.Ş. tarafından yürütüleceği ifade edilmiştir.

100 sırasıyla; 14.5.1998 tarih, 275 sayılı (Kurum kayıtlarına 15.5.1998 tarih, 1300 sayı ile intikal eden) ve 1.5.1998 tarih, 2 sayılı (Kurum kayıtlarına 4.5.1998 tarih, 1002 sayı ile intikal eden) başvurular kapsamında değerlendirilmesi talep edilmiştir. Ancak, yürürlükte olduğu bildirilen sözleşmelerin imzalı nüshaları ve sözleşmenin eki niteliğindeki sirkülerler, 1.6.2005 tarih, 3755, 3756 sayılar ve son olarak 7.6.2005 tarih, 3922 sayı ile giren yazılarla tamamlanmıştır.

Anılan başvurularda; söz konusu sözleşmelerle ilgili olarak menfi tespit belgesi verilmesi, bunun uygun bulunmaması durumunda ise, başvurunun muafiyet bildirimini olarak değerlendirilmesi talep edilmektedir.

Yürürlükten kalkan sözleşmelerde herhangi bir "açık rekabet ihlali"ne rastlanmadığından, sadece yürürlükte olduğu ifade edilen sözleşmeler, yukarıda bahsedilen değişiklikler dikkate alınmak suretiyle değerlendirilmiştir.

110 Başvuruya konu sözleşmeler, sözleşme konusu ürünler dışında tamamen aynı içerikte olduğundan, her iki sözleşme ile ilgili olarak tek bir değerlendirme yapılmıştır.

H.2.1. Menfi Tespit Değerlendirmesi

"Hafif Soda Yetkili Satıcılık Sözleşmesi" ve "Deri Kimyasalları Yetkili Satıcılık Sözleşmesi"nin, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında değerlendirilmesi gereken maddelerine aşağıda yer verilmiştir:

120 Sözleşmenin, "*Yeniden Satıcının Yükümlülükleri*" başlıklı 3. maddesinde;

"1- YENİDEN SATICI, Sözleşme konusu ürünlerle muadil veya bu ürünlerle rekabet halinde bulunan başkaca hiçbir ürünü üretmez, ithal edemez, satamaz, dağıtamaz, stoklarında bulunduramaz, varsa üretiminde kullanamaz, tanıtımını yapamaz, nakledemez.

130 *2- YENİDEN SATICI ve varsa ortakları, sözleşme konusu ürünlerle rekabet halindeki ürünleri üreten ve dağıtan şirketlere ortak olamaz, ortak alamaz ve bağlantılı şirketleri ile de bu tip faaliyetlerde bulunamaz. Ancak yatırım amacına yönelik hisse senedi alımları bu hükmün dışındadır."*

düzenlemesi yer almaktadır. Söz konusu düzenleme ile yetkili satıcılara açık bir şekilde rekabet etmeme yükümlülüğü getirilmektedir.

Sözleşmelerin "*Genel Hükümler*" başlıklı 4. maddesinde yer alan aşağıdaki hükümler de, dolaylı olarak rekabet etmeme yükümlülüğü anlamına gelebilecek niteliktedir:

140 *"3- Soda Sanayi A.Ş. her takvim yılı başında YENİDEN SATICILARIN ana satış bölgesindeki pazar talep potansiyelini göz önünde bulundurarak bölge tonaj limitlerini düzenler.*

4- Yıl sonunda bölge tonaj limitinin üzerinde alım yapan firmalar A grubu, bu limitin yarısına kadar alım yapan firmalar B grubu YENİDEN SATICI olarak sınıflandırılır.

5- Bölge tonaj limitinin yarısının altında kalan firmalar ile üst üste iki yıl B sınıfında kalan firmalar, YENİDEN SATICILIK müracaatında bulunan yeni firmalara şans tanınması amacıyla sistem dışına çıkartılarak YENİDEN SATICILIĞI iptal edilir.”

150

Sözleşmelerin Kanun'un 4. maddesi bakımından incelenmesi gereken bir diğer hükmü ise, satış fiyatına ilişkin, "Genel Hükümler" başlıklı 4. maddenin ilk paragrafındaki düzenlemedir. Bu hüküm; "Soda Sanayi A.Ş. çıkaracağı sirküler ve bildirimlerle satış fiyatını düzenler" şeklinde olup, burada yer alan "satış fiyatı" ibaresinin, Soda Sanayii A.Ş.'nin yetkili satıcılara yapacağı satışlara mı, ya da yetkili satıcıların satış fiyatlarına mı işaret ettiği önem arz etmektedir. Konuya ilişkin olarak düzenlenen sirkülerin (satış şartları) içeriği ve taraf temsilcilerince yapılan açıklamadan, buradaki düzenlemenin, Soda Sanayii A.Ş.'nin, yetkili satıcılara yapacağı satışlara ilişkin olduğu anlaşıldığından, söz konusu hükmün Kanun'un 4. maddesini ihlal eder nitelikte olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

160

Son olarak; sözleşmelerin 4. maddesinin 2. paragrafında; "Soda Sanayi A.Ş. kamu kuruluşlarına ve özel şirketlere doğrudan toptan satış yapabilir, gerektiğinde YENİDEN SATICI'nın ana satış bölgesinde yeni yetkili satıcılıklar ihdas edebilir." şeklinde yer alan ve aynı maddenin müteakip paragraflarında da geçen, satış bölgesine ilişkin düzenlemeler de 4054 sayılı Kanun bakımından önem arz etmektedir. Ancak, ilgili sözleşmelerde, yetkili satıcıların "ana satış bölgesi"nden bahsedilmekle birlikte, bu bölgede bir münhasırlık, ya da bölge dışına yapılacak satışlar bakımından herhangi bir sınırlama (aktif ya da pasif satış yasağı) getirilmediği görülmektedir. Dolayısıyla söz konusu düzenlemeler Kanun'un 4. maddesini ihlal eder nitelikte değildir.

170

Bu değerlendirmeler ışığında; sözleşmelerin 3. maddesi ve 4. maddesinin 3., 4. ve 5. paragraflarında yer alan, yetkili satıcılar üzerine doğrudan ya da dolaylı olarak rekabet etmeme yükümlülüğü getiren düzenlemeler, Kanun'un 4. maddesine aykırı bulunmuş olup, bahse konu sözleşmelere ilişkin olarak menfi tespit belgesi verilemeyeceği sonucuna ulaşılmıştır.

180

H.2.2. Muafiyet Değerlendirmesi

Değerlendirmeye konu sözleşmeler; Soda Sanayii A.Ş. tarafından üretilen ve pazarlanan "hafif soda" ve "deri kimyasalları"nın, yeniden satıcılar tarafından pazarlanmasına ilişkindir. Dolayısıyla, söz konusu sözleşmeler ile, Soda Sanayii A.Ş. ve yeniden satıcılar arasında yeniden satıcılık ilişkisi kurulmakta olup, 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında bir dikey anlaşma mevcuttur. Bu bakımdan, sözleşmelerin öncelikle grup muafiyeti kapsamında olup olmadığına değerlendirilmesi gerekmektedir.

190

Yukarıda yer verildiği üzere, sözleşmelerin Kanun'un 4. maddesine aykırı bulunan hükümleri; yetkili satıcı üzerine, doğrudan ya da dolaylı olarak rekabet etmeme yükümlülüğü getiren, 3. maddesi ile 4. maddesinin 3.,4. ve 5. paragraflarıdır.

200 Rekabet etmeme yükümlülüğüne ilişkin düzenlemelerin, 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirilebilmesi için, istisnai haller dışında, süresinin beş yılı aşmaması gerekmektedir. Değerlendirmeye konu sözleşmelerdeki rekabet etmeme yükümlülüğüne ilişkin düzenlemelerde herhangi bir süre tahdidi bulunmamakla birlikte, sözleşmelerin süreye ilişkin 6. maddesinde; sözleşmenin imzalandığı yıl sonuna kadar geçerli olduğu, ancak süre bitiminden 1 ay önce taraflardan herhangi birisinin yazılı fesih bildiriminde bulunmaması durumunda ve en fazla 5 yıl olmak kaydı ile aynı şartlarla müteakip takvim yılı için de geçerli olacağı ifade edildiğinden, sözleşmelerin ve dolayısıyla sözleşmeler ile getirilen rekabet etmeme yükümlülüğünün en çok beş yıllık bir süreyi kapsadığı anlaşılmaktadır.

210 Rekabet etmeme yükümlülüğüne ilişkin anılan hükümler dışında, Kanun'un 4. maddesine aykırı nitelikte başka bir hüküm bulunmadığından, sözleşmeler 2002/2 sayılı Tebliğ ile sağlanan muafiyetten yararlanmaktadır. Ancak, Tebliğ ile sağlanan muafiyet, sözleşmenin, Kanun'un 4. maddesine aykırı olup olmadığına ilişkin olup, Kanun'un 6. maddesinin uygulanmasını engellememektedir. İşbu karar kapsamında da, sadece Kanun'un 4. maddesi dikkate alınmış, herhangi bir hakim durum analizi yapılmamıştır. Dolayısıyla, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 8. maddesinde de açıklandığı üzere, bu değerlendirmenin, Kanun'un 6. maddesinin uygulanmasına herhangi bir engel teşkil etmeyeceği ifade edilmelidir.

220 I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

- Soda Sanayii A.Ş. ile yeniden satıcılar arasında imzalanan "Hafif Soda Yetkili Satıcılık Sözleşmesi" ve "Deri Kimyasalları Yetkili Satıcılık Sözleşmesi"ne, 3. maddesi ve 4. maddesinin 3., 4. ve 5. paragraflarında yer alan, yetkili satıcılar üzerine doğrudan ya da dolaylı olarak rekabet etmeme yükümlülüğü getiren hükümleri nedeniyle menfi tespit belgesi verilemeyeceğine,
- 230 - Söz konusu sözleşmelerin, 2002/2 sayılı Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.